

13.05.2020r. (środa), język polski, kl. II, 1 i 3 godz. lek. = 2 lekcje,
Mazurkiewicz

Jolanta

14.05.2020r. (czwartek), język polski, kl. II, 1 i 2 godz. lek. = 2 lekcje, Jolanta
Mazurkiewicz

Klaso II, od dzisiaj zaczynacie poznawać sztukę pozytywizmu.

Temat podzieliłam na 2 dni, czyli 4 godziny lekcyjne. Poniżej przedstawiam harmonogram nadsyłania odpowiedzi do poszczególnych ćwiczeń.

Ćwiczenia 1 – 4 do 14 maja (czwartek).

Ćwiczenia 5 – 8 do 13 maja (piątek).

Ćwiczenia nie są trudne, poza tym jest kilka zadań dla chętnych... 😊

Temat: Obiektywny obraz świata w sztuce pozytywizmu.

Jean-François Millet, *Zniwiarki*, 1857, olej na płótnie, Musée d'Orsay, Paryż,

W drugiej połowie XIX wieku sztuka ewoluowała od dramatycznych i ekspresyjnych kreacji romantyzmu i mistycznej kontemplacji natury w stronę rzetelnej obserwacji współczesnego świata. Na oficjalnych salonach wystawienniczych **we Francji** pojawiły się obrazy

poszerzające krąg wielkich tematów akademickich o **motywy z życia codziennego prostych ludzi, ukazywane bezpośrednio, z przenikliwością, czasem - wręcz z brutalną dosłownością**. Wierność realistycznemu widzeniu rzeczywistości przełożyła się w sztuce na **malowanie rodzimych pejzaży lub przedstawicieli niższych warstw społecznych**.

W duchu realizmu kreowano również „malowane dzieje” – plastyczne wizje przeszłości, łączące tematy historyczne, pogłębione psychologicznie wizerunki postaci i szczegółowe studia kostiumologiczne.

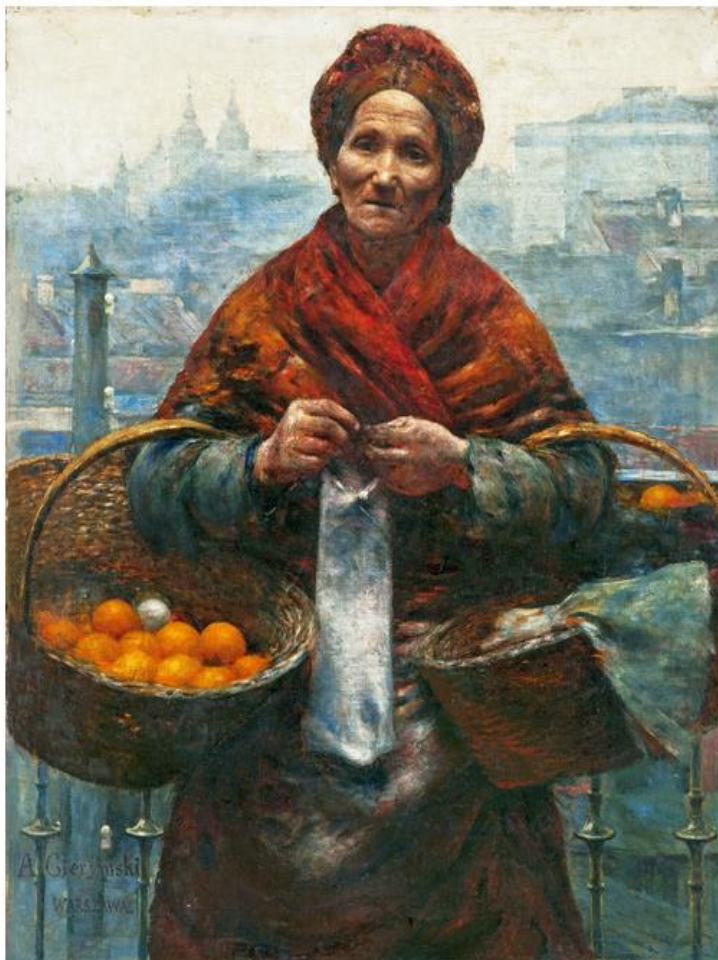
Już wiesz (ćwiczenia wykonujemy ustnie w ramach powtórki):

- 1) Sprawdź w dostępnych ci źródłach, co to jest malarstwo rodzajowe i kiedy osiągnęło ono szczyt popularności.
- 2) Wynotuj imiona i nazwiska polskich przedstawicieli tego gatunku malarstwa i obejrzyj przykładowe dzieła.

Prawdziwy obraz świata

Ćwiczenie 1 (obowiązkowe)

Na przykładzie obrazu Aleksandra Gieryskiego *Żydówka z pomarańczami* (1880-1881) wskaż trzy cechy odróżniające scenę rodzajową od portretu:

Teatralna poza lub wystudiowane gesty.

Postać ukazana w trakcie wykonywania zwykłych czynności.

Przedstawienie osoby anonimowej.

Idealizacja modelu.

Występowanie atrybutów lub symboli charakteryzujących postać.

Scena z życia codziennego przedstawiona bez żadnych upiększeń.

Gustave Courbet (1819–1877 ; czyt.: gustaw korbe) – francuski malarz, reprezentant realizmu.

Gustave Courbet, *Pogrzeb w Ornans*, 1849–1850, olej na płótnie, Musée d’Orsay, Paryż

Champfleury właśc. Jules Husson; 1821–1889; czyt.: sząfleri) – pisarz, krytyk literatury i sztuki, inicjator realizmu w literaturze francuskiej i propagator tego nurtu malarstwie.

Champfleury *Pogrzeb w Ornans*

Pan Courbet chciał przedstawić pogrzeb w małym miasteczku, tak jak to się odbywa w Franche-Comté; namalował **pięćdziesiąt osób naturalnej wielkości**, które przyszły na cmentarz. Taki jest obraz. Jedni uznali, że jest za duży i zalecili malarzowi udanie się na naukę miniaturowego bazgrania do [pana Meissonier](#). Inni skarżyli się, że mieszczenie z Ornans są nieelegancy i przypominają karykatury [Daumiera](#). Kilku wyziębłych romantyków wygłosiło mowy przeciwko brzydocie, jak ludzie niemający o niczym pojęcia. Amatorzy dawnych czasów i wyschłej szminki, opiewający wyczyny osiemnastowiecznych kurtyzan, trzęsą się na widok czarnych ubrań i wołają: „Świat ginie, nie ma już ani pomponów, ani pieprzyków, ani różowych wstążek”. Mówi się, że pan Coubert jest dzikusiem, który uczył się malować, pasąc krowy. Niektórzy twierdzą, że malarz jest przywódcą band socjalistycznych. W sumie **opinie gapiów streścić można zdaniem często powtarzanym za**

czasów Cesarstwa: „Wszystko, co widać na tych obrazach, jest tak źle wybrane, że natura występuje tam jedynie w stanie poniżenia. Postaci ludzkie są brzydkie i źle zbudowane, ich ubrania są tandetne, domy pokraczne. Napotykamy tam jedynie prawdę wulgarną”. [...] Mieszkańcy Ornans drżą ze strachu, czytając w gazetach, że mogą być w przyszłości pociągnięci do odpowiedzialności za współnictwo z „monstrum”, ponieważ **użyli mu na chwilę swych twarzy i ubrań do malowania**. [...] Jest to śmierć mieszczanina, którego inni mieszczanie odprowadzają na wieczny spoczynek. Wiadomo, że ten obraz nie jest portretem rodzinnym; który właściciel winnicy jest dość bogaty, aby zamówić tak wielkie płótno? Jest to po prostu, tak jak to wydrukowano na plakatach, kiedy pan Courbet wystawiał swe obrazy w Besançon i w Dijon, „obraz [historyczny](#) pogrzebu w Ornans”. Malarzowi spodobało się ukazać nam **życie codzienne małego miasteczka**; uznał, że bawelniane suknie i czarne ubrania są tyleż warte, co hiszpańskie kostiumy, koronki i pawie pióra z okresu Ludwika XIII, zbroje średniowieczne, złote lamy okresu regencji, i odważnie rzucił się w to ogromne płótno, jak dotąd bezprzykładne.

Champfleury, *Pogrzeb w Ornans*, [w:] , *Francuscy pisarze i krytycy o malarstwie 1820–1876, Realizm antologias*, oprac. Hanna Morawska, tłum. Hanna Morawska, wybór Hanna Morawska, Warszawa 1977, s. 21–26.

Malowane dzieje

Jan Matejko (1838–1893) – polski malarz, specjalizujący się w malarstwie historycznym i batalistycznym.

Jan Matejko, *Kazanie Skargi*, 1862–1864, olej na płótnie, Zamek Królewski, Warszawa

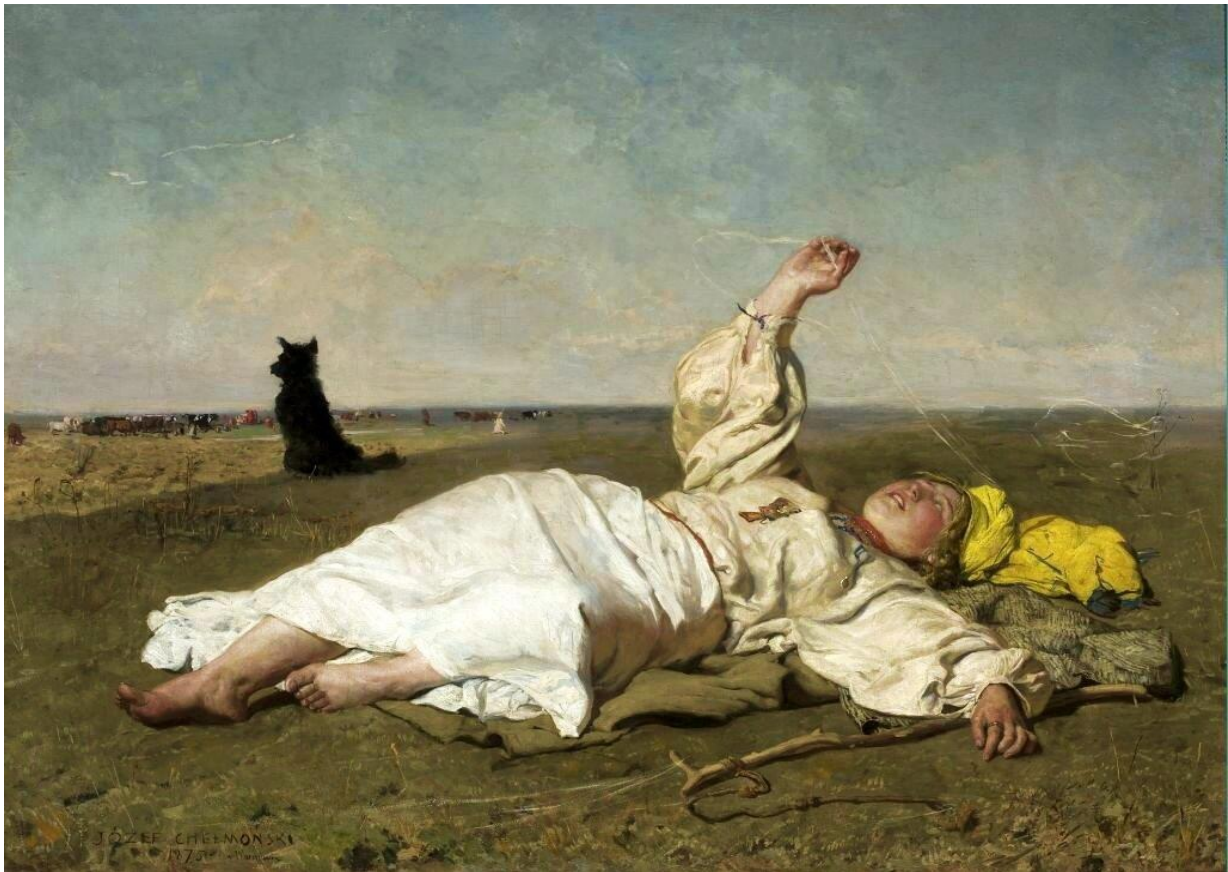
Jerzy Malinowski *Malarstwo polskie XIX wieku*

Obrazy [Grottgera](#), [Matejki](#), później [Brandta](#), [Chelmońskiego](#) i [Siemiradzkiego](#) [...] kształtowały w drugiej połowie XIX wieku polską świadomość narodową i panujące konwencje estetyczne, a także międzynarodową opinię o Polsce, zanim nie pojawiły się w latach osiemdziesiątych powieści Henryka Sienkiewicza i Bolesława Prusa. [...] **Domeną**

Grottgera pozostawała dramatyczna współczesność, Matejki – historia, Brandta – tradycje wojskowe i obyczaj, Chelmońskiego – rodzimy pejzaż i ludzie, Siemiradzkiego zaś – związki z antykiem i chrześcijaństwem, które ukształtowały polską kulturę. [...] *Kazanie Skargi* (1862–1864) to pierwsze „historiozoficzne” płótno Matejki, w którym kształtował się nieznany dotąd [...] sposób prezentacji historii. Trzymającym się faktów [Matejko] „ilustracjom” przeciwstawił malarstwo historycznej syntezy, sumującej przyczyny i następstwa zdarzenia historycznego. Sądził, że dla stworzenia takiego dzieła twórca ma prawo ująć i zinterpretować w ramach jednego obrazu wszystkie określające historię siły, poprzez ich personifikację, którymi są postacie historyczne. Obrazy Matejki nie dotyczyły jednostkowych faktów historycznych. Na przykład w *Kazaniu Skargi* przedstawił jakby sumę zdarzeń z panowania Zygmunta III, które, zdaniem artysty, prowadziły do upadku Polski. Pokazywał w jednej kompozycji postaci, które wprawdzie nigdy się nie spotkały, lecz współtworzyły historię.

Jerzy Malinowski, *Malarstwo polskie XIX wieku*, Warszawa 2003, s. 152.

Rodzimy pejzaż i ludzie

Józef Chełmoński, *Babie lato*, 1875, olej na płótnie, Muzeum Narodowe, Warszawa

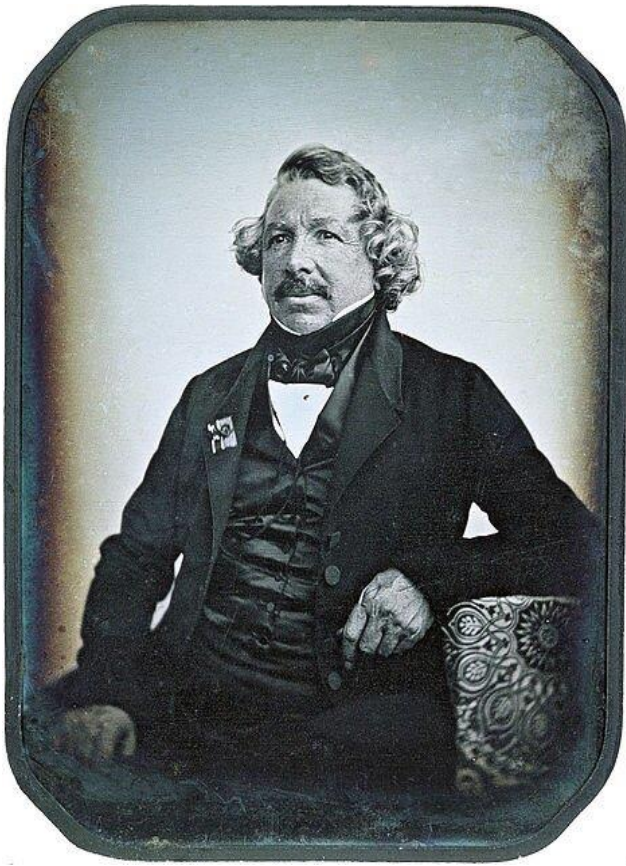
Józef Chełmoński, *Na folwarku*, 1875

Ewa Micke-Broniarek *Malarstwo polskie. Realizm, naturalizm*

Babie lato po raz kolejny przekonuje o tym, że **Chełmoński potrafił dostrzec piękno i poezję w zwykłych, najbardziej nawet banalnych motywach**. Temat tego obrazu jest niezwykle prosty – krzepka wiejska dziewczyna, leżąc na ziemi, chwyta ręką pajęcze nitki babiego lata. Krajobraz o dalekiej, niskiej linii horyzontu urzeka rozległością przestrzeni, wypełnionej przymglonym powietrzem i światłem. Bezruch i łagodne wyciszenie przyrody znajduje odpowiednik w leniwym, **sennym rozmarzeniu dziewczyny**, zdaje się ona **podlegać tym samym biologicznym rytmom, które określają życie otaczającej natury**. Pogodny klimat obrazów *Babie lato* i *Na folwarku* podkreśla ciepłe, rozproszone światło wczesnej jesieni oraz jasna gama kolorystyczna, po mistrzowsku ożywiona kilkoma drobnymi akcentami mocniejszych barw – żółcieni, czerni i [cynobru](#). Obydwie prace w sposób bezpretensjonalny rejestrują powszechne wydarzenia, a jednocześnie **urzekają autentyzmem malarskiego wyczucia natury – pory roku, dnia, rodzaju pogody, efektów światła i atmosfery**.

Ewa Micke-Broniarek, *Malarstwo polskie. Realizm, naturalizm*, Warszawa 2007, s. 271.

Początki fotografii

Jean-Baptiste Sabatier-Blot (1801–1881; czyt.: żą batist sabati-blo) – francuski malarz i dagerotypista.

1. Jean-Baptiste Sabatier-Blot, *Portret Louisa Daguerre'a*, 1844, dagerotypia

2. Aparat do wykonywania dagerotypów, 1839

Louis-Auguste Bisson (1814–1876; czyt.: lui-august bison) – francuski fotograf

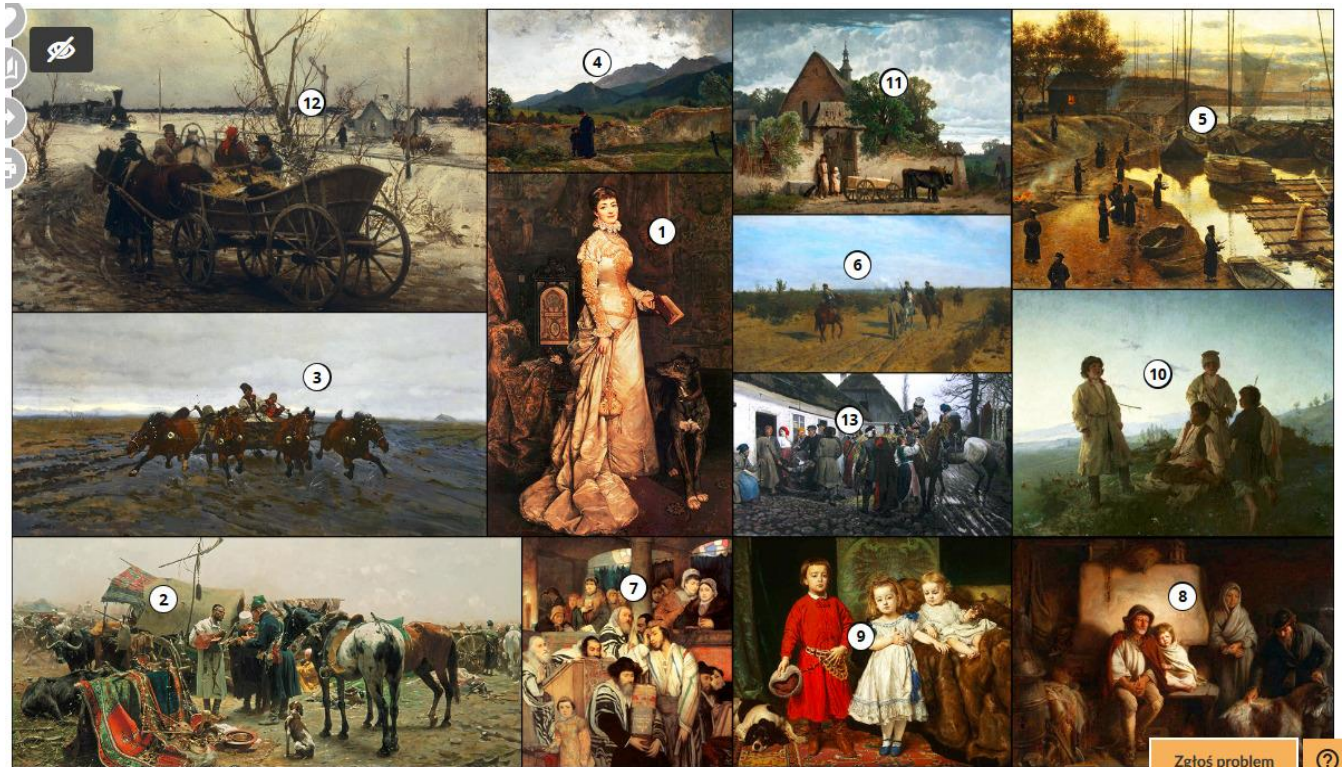
3. Louis-Auguste Bisson, *Portret Fryderyka Chopina*, 1847, zaginiony, reprint z 1937 roku, dagerotyp, Biblioteka Polska, Paryż

W połowie XIX wieku obok malarstwa realistycznego pojawił się jeszcze inny „obiektywny” sposób przedstawiania rzeczywistości – **fotografia**. Pierwszą techniką, pozwalającą utrwalać portrety osób i obrazy natury w nowej formie, była **dagerotypia**. Jej nazwa pochodzi od nazwiska wynalazcy - [Louisa Jacquesa Mande’a Daguerre’a](#) (il. 1), który udoskonalił wcześniejszą eksperymentalną metodę opracowaną przez fizyka [Joseph’a Nicéphore’a Niepice’a](#). Skomplikowana warsztatowo **dagerotypia** **pozwalala uzyskać tylko jeden, unikatowy obraz**. W tym celu należało odpowiednio przygotować **płytkę miedzianą** (srebrzoną i polerowaną, poddaną procesom chemicznym w celu stworzenia na jej powierzchni warstwy światłoczułej), następnie zastosować długi, nawet **kilkunastominutowy proces naświetlania w aparacie dagerotypowym** (il. 2) oraz wywołać i utrwalić przedstawienie. Dagerotypy retuszowano pędzelkiem i podkolorowywano [farbami laserunkowymi](#). Wymagały one też specjalnych warunków przechowywania. Delikatne i podatne na uszkodzenia, prezentowane były jak miniatury malarskie – za szkłem i zabezpieczane w jubilerskich oprawach. **Wynalazkowi dagerotypii zawdzięczamy np. słynną podobiznę Fryderyka Chopina z ok. 1847 roku** (il. 3). W Polsce tę pionierską technikę stosował pierwszy zawodowy **fotograf warszawski Karol Beyer** (1818–1877). Sukcesywne skracanie czasu naświetlania pozwoliło później na swobodniejsze operowanie scenografią, lepsze kadrowanie i wyjście w plener oraz na pobudzające wyobraźnię

„malowanie światłem”. **Fotografia jako nowoczesne medium wypowiedzi artystycznej** (konkurencyjne wobec malarstwa) długo czekała jednak na uznanie i na status samodzielnego gatunku sztuki.

Mistrzowie polskiego realizmu

Ćwiczenie 2 (obowiązkowe)

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Sprawdź odpowiedzi: <https://epodreczniki.pl/a/obiektywny-obraz-swiatea/DX2WMIaCb>

Zadaniowo

Ćwiczenie 3 (obowiązkowe)

Na podstawie tekstu Champflury’ego oraz obrazów Courbeta i Chełmońskiego wymień cechy XIX-wiecznego realizmu.

Ćwiczenie 4 (obowiązkowe)

Wyjaśnij, czym dagerotyp różni się od współczesnej fotografii.

Ćwiczenie 5 (obowiązkowe)

Fragment tekstu Champflury'ego (Amatorzy dawnych czasów i wyszłej szminki, opiewający wyczyny osiemnastowiecznych kurtyzan, trzęsą się na widok czarnych ubrań i wołają: „Świat ginie, nie ma już ani pomponów, ani pieprzyków, ani różowych wstążek”) odnosi się do zwolenników sztuki...

baroku.

klasycyzmu.

romantyzmu.

rokoka.

Sprawdź odpowiedzi: <https://epodreczniki.pl/a/obiektywny-obraz-swiata/DX2WMIaCb>

Ćwiczenie 7 (obowiązkowe)

Czy znasz inne obrazy historyczne Jana Matejki? Wskaż właściwe tytuły i przyporządkuj dzieła do autora.

TAK

Rejtan – Upadek Polski

Unia lubelska

Bitwa pod Grunwaldem

Bitwa pod Somosierrą

Rozstrzelanie jeńców
madryckich

Wolność prowadząca lud na
barykady

Hołd pruski

NIE

Sprawdź odpowiedzi: <https://epodreczniki.pl/a/obiektywny-obraz-swiata/DX2WMIaCb>

Ćwiczenie 8 (dla chętnych)

Słowa kluczowe

Zaproponuj własną kolejność słów kluczy z tego tematu. Możesz kierować się tym, co cię zaintrygowało, poruszyło, zaskoczyło itp. Przygotuj krótkie uzasadnienie swojej propozycji.

realizm

fotografia

malarstwo rodzajowe

